

PUNJABI

ਪੰਜਾਬੀ

TMA

310

(Senior Secondary)

ਕੁਲ ਅੰਕ : 20

MM. : 20

- ਨੋਟ : (i) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
(ii) ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ ਦੇ ਉਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ, ਰੋਲ ਨੰਬਰ, ਅਧਿਅਨ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨਾਂ, ਵਿਸ਼ਾ ਆਦਿ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

Note : (i) All Questions are compulsory
(ii) Write your Enrolment number, AI Name and Subject etc. on the top of the first page of the Answer Sheet

- ਪ੍ਰ.1. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 40-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ — (2)
ਬੋਲਚਾਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਕੋ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਈ ਅਰਥ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਕੋਈ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਕ ਬਣਾਓ।

ਜਾਂ

ਹਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

- ਪ੍ਰ.2. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 40-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ — (2)
ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਝਗੜੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਾਜਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲਾ ਰੂਪ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਮੁੱਖ ਦੇ ਹਾਵਾਂ-ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਸ਼ਬਦ ਬਣਤਰ ਕਿੰਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

- ਪ੍ਰ.3. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 40-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ — (2)
ਕੀ ਕੋਈ ਤੁਫਾਨ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਕੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋਕਿਆ? ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਜੀ ਸੁਆਰਥ ਸੀ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

ਜਾਂ

Unnati Educations
9899436384, 9654279279

ਕਿਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਇਹਨਾਂ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਤੇ ਤੇ ਕਿਸੀ ਇੱਕ ਵਾਕ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਲਿਖੋ।

ਪ੍ਰ.4. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 100-150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ — (4)

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਈ ਬੈਠੀ ਹੈ? ਬਾਲਨਾਥ ਜੋਗੀ ਤੋਂ ਰਾਂਝੇ ਨੇ ਜੋਗ ਲਿਤਾ ਤੇ ਫੇਰ ਜੋਗ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਜੋਗ ਪਾਇਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਪੂਰੇ ਕਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ।

ਜਾਂ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਲੰਮੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਬਹੁਤ ਪੱਕਾ ਸੀ? ਧਰਮ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨੇ ਕਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ? ਪਰ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਦੇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ? ਕਿਉਂ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।

ਪ੍ਰ. 5. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 100-150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ — (4)

ਲੇਖਕ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸਾਕੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਕੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਸਨ? ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੈ? ਪੰਜਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਬ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਤੁਫ਼ਾਨ ਵਾਂਗ ਤੇਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਗੱਡੀ ਰੋਕਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸੋ?

ਜਾਂ

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉਸਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਲੇਖਕਾਂ-ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਸ਼ੈਲੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ।

ਪ੍ਰ. 6. ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਣਾਓ— (6)

ਅਖਾਣ ਮੁਹਾਵਰੇ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਖਾਣ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਖਾਣ-ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਸਾਂਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ 3 ਮੁਹਾਵਰੇ ਜਾਂ ਅਖਾਣ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੁਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰੋ ਤੇ ਅਰਥ ਸਹਿਤ ਲਿਖ ਕੇ ਰੰਗੀਨ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਫਾਈਲ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਬਾਰੇ 2-2 ਜਾਂ 3-3 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

Unnati Educations
9899436384, 9654279279